

La TETRACKTYS

segons el DE ARTE CABALISTICA de JOHANNES REUCHLIN

JOHANNES REUCHLIN

A Johannes Reuchlin (1455–1522), nat a Pforzheim (Alemanya), li és degut l'honor de ser un dels primers i màxims exponents de la càbala cristiana i ser el primer cristià en fer una gramàtica hebrea (*Rudimenta linguae hebraicae*, 1506) tot impulsant els estudis hebreus. Les seves dues grans obres són el *De Verbo Mirifico* (Basel, 1494) i el *De Arte Cabalistica*, (Hagenau, 1517).

Ambdues obres tenen la mateixa estructura: un llarg diàleg a tres bandes. A *De Verbo Mirifico* són Baruchias, l'hebreu; Sidonius, el grec; i Capnion, el cristià. A *De Arte Cabalistica* són Simó, l'hebreu; Marrà, el mahometà convertit al cristianisme; i Philolaus, el grec.

En ambdues obres totes les tradicions són tractades a un mateix nivell, com si una expliqués l'altra o la confirmés o parlés del mateix misteri i de la mateixa transmissió: la tradició hebrea, la clàssica (grecoromana) i la cristiana. La tradició musulmana sembla quedar en un segon lloc i com deutora del cristianisme, si fem cas del personatge de Marrà i de les escadusseres referències que en fa enmig del mar de la seva erudició. D'altra banda, és una posició d'acord amb l'Europa renaixentista que, no hem d'oblidar, patia un dels moments àlgids de l'expansió del poder musulmà.

J. Reuchlin també té una llarga obra de polèmica en defensa del pensament cabalístic i talmúdic hebreu. Aquesta defensa li causà moltes enemistats i invectives, especialment dels dominics, encapçalats per Paulus Ricius, un jueu convertit, que volien fer desaparèixer i cremar tots els llibres hebreus. Al final, i després d'una persecució acarnissada, tota la seva obra de polèmica fou posada a l'índex.

DE ARTE CABALISTICA

El *De Arte Cabalistica* està dividit en tres llibres o parts, a l'igual que el *De Verbo Mirifico*. Cada part correspon a un dia de conversa entre els personatges del diàleg. Així el divendres correspon al Llibre I i el diàleg és entre tots tres personatges, Simó, Philolaus i Marrà, a l'igual que el tercer dia, el diumenge, que correspon al Llibre III. En ambdós Llibres, Simó exposa la tradició hebrea i els raonaments de la càbala hebrea i Philolaus i Marrà escolten.

El Llibre II és un diàleg entre Philolaus i Marrà, ja que Simó celebra el Sàbat amb els seus. En aquest Llibre, Philolaus exposa la tradició pitagòrica, i du la veu cantant del diàleg. Totes tres parts o Llibres, els tres diàlegs, però especialment el segon, subratllen els paral·lelismes dels misteris pitagòrics amb els de la càbala hebrea.

Una diferència important entre el *De Arte Cabalistica* i el *De Verbo Mirifico* la trobem en el dipositari del misteri. Si al *De Verbo Mirifico* és Capnion, és a dir el cristià, qui és el depositari del secret, al *De Arte Cabalistica* és l'hebreu Simó.

Efectivament, el *De Verbo Mirifico* acaba amb Capnion donant la transmissió del secret del Verb als seus companys: *...acosta't, Sidonius, per a que te l'insufli per inspiració. El tens? El tinc, respon l'altre... Tu també, Baruchias, acosta l'orella... L'has rebut? Si, prou bé, diu ell. Però al De Arte Cabalistica al final diu: Philolaus i Marrà diuen: Ens separem de vos amb pena, Simó, ja que hauríem desitjat escoltar-vos sempre...*

Per presentar i traduir els fragments que després seguiran del *De Arte Cabalistica*, hem usat la traducció francesa de François Secret, publicada per Aubier Montaigne, a la col·lecció Pardès, el 1973.

LA TETRACTYS

La TETRACTYS és, sense cap mena de dubte, el gran segell, el gran secret pitagòric. La creació segueix la seva llei. Ella és el senyal que ens permet de saber quan una ciència és vera. Ella és la clau, o potser hauria de dir la Idea que obre tota la creació, l'estructura que sosté tot l'edifici del món (tant d'aquest com del món a venir).

De fet, la TETRACTYS la podem resumir en això: $1 + 2 + 3 + 4 = 10$. *Més enllà d'això no hi ha res*, diu Reuchlin, en fer dir a la boca de Philolaus les paraules de Pitàgores¹.

Aquest axioma és ben fàcil i a l'hora ben difícil de comprendre. L'addició matemàtica la tenim ben assumida, però el seu sentit inefable sens escapa, i no serà jo qui el doni.

Que aquest món està regit pel quatre és quelcom a no dubtar, la seva natura exterior bé ens ho mostra: 4 estacions, 4 fases lunars... Que la ciència antiga es basa en els quatre elements i les quatre qualitats tampoc és cap secret: la medecina parla dels quatre humors que componen el cos humà: la sang, la flema, la bilis i la bilis negra o malenconia. I d'aquí els quatre temperaments: sanguini, flemàtic, biliós i malenconiós...

Però el sentit que ens hauria d'atraure és el sentit alquímic, si entenem per alquímia la palingenèsia², és a dir la immortalitat del ver home, la seva regeneració, de la qual el Missatge Retrobat diu³: *Si plagué a Déu fer-se home, ara pertoca a l'home refer-se Déu*.

Per tal de seguir endavant presentem les TETRACTYS:

LA TETRACTYS PITAGÒRICA:

És la més coneguda i és numèrica. El seu autor és el diví Pitàgores. Se la representa com segueix i es llegeix d'esquerra a dreta:

1
1 2
1 2 3
1 2 3 4

LA TETRACTYS CABALÍSTICA:

Aquesta TETRACTYS es forma a partir del Nom sagrat de quatre lletres, el Tetragrama, escrit en hebreu (יהוה). Reuchlin, per boca de Simó, diu que TETRACTYS i Tetragrama és el mateix. S'ha de llegir de dreta a esquerra.

י
ה י
ו ה י
ה ו ה י

¹ De Arte Cabalistica. J. Reuchlin. Aubier Montaigne, 1973. p.129

² La transmutació del plom en or és el sentit vulgar amb el que es coneix l'alquímia; i certament és una de les seves propietats, però no és un fi per si mateix. La seva fita és la palingenèsia, és a dir la regeneració de l'home caigut fins al seu estat primer d'home-déu.

³ El Missatge Retrobat. Louis Cattiaux. Ed. Obelisc, 1988. IX, 2

LA TETRACTYS HERMÈTICA:

Aquesta és la més desconeguda i la devem a la inspiració de Louis Cattiaux. Es basa en els quatre elements (terra ▽, foc ▲, aire △, aigua ▽), els tres principis (sal ⊖, sofre ⚡, mercuri ☿), les dues lluminàries (sol ☉, lluna ☾) i l'Únic (la pedra, ⊕). La tradició ens ensenya que hi ha una correspondència entre les lletres del Nom (יהוה) i els quatre elements. Es llegeix de dreta a esquerra.

A la *Clavicula de la Ciència Hermètica*⁴, publicat a Amsterdam al 1732, obra d'un cert *habitant del nord*, llegim una càbala ben curiosa a propòsit de la TETRACTYS: *Aquestes unitats juntes equivalen al nombre X (10) perfecte, el qual dissecat anatòmicament pel mig, en erigir de manera perpendicular la banya esquerra, equival a la lletra L; però les dues banyes juntes equivalen a la lletra V i tot el conjunt al lletra X, d'on ve LUX (llum en llatí), que constitueix una sola paraula amb la que Déu volgué deixar una idea d'ell a l'home.*

Així podríem dir que la Idea (la TETRACTYS) és Llum, la Llum que ens guia en l'intricat camí de la regeneració, tan amagat i ocult per les males herbes. *Per què, oh homes nascuts de la terra, us heu lliurat a la mort quan teniu el poder de participar de la immortalitat?* ens diu Hermes Trismegistes⁵.

No volem ni podem anar gaire més lluny del dit fins ara, però no resistim la temptació de fixar-nos en el centre de la TETRACTYS, en l'element central que queda envoltat pels altres nou elements. Així, a la TETRACTYS pitagòrica és el dos (2); a la cabalística, és la He (ה); i a l'hermètica, és el sofre (⚡).

$$2 = ה = ⚡$$

També podríem relacionar les He (ה) del Tetragrama (יהוה) amb el dos (2) i el quatre (4), i amb el foc (▲) i l'aigua (▽). La primera He (ה) amb el dos (2) i el foc (▲), la segona He (ה) amb el quatre (4) i l'aigua (▽). Per tant podríem escriure que el sofre (⚡) participa del dos (2) i de la He (ה) i del foc (▲).

En efecte, a *L'Epístola del Foc Filosòfic*⁶, de Jean Pontanus, que copia a Artophius⁷, llegim del foc: *Aquest foc és mineral, igual i continu... Participa del sofre.* I s'ha d'anar a buscar, diuen, al fons de la mina o al bell mig de l'infern. *Què terrible és aquest lloc, és la casa de Déu i la porta del cel*⁸ s'exclama Jacob quan hi té el somni de l'escala⁹.

En hebreu, les lletres també són nombres. Així l'aleph (א) és l'u (1), la beth (ב) és el dos (2), la guimel (ג) és el tres (3), etc. Així doncs, el dos (2) és la beth (ב), i és amb la beth (ב) que Déu crea el món, i és per això que el relat de la creació comença amb la lletra beth (ב): Bereixit (בראשית) (al començament)¹⁰.

⁴ Publicat, en traducció castellana, a La Puerta – Simbolismo. Obelisco, 1988. p. 105.

⁵ Citat al Missatge Retrobat: XXXIII, hipògraf.

⁶ In Theatrum Chemicum, 1614. Vol. III

⁷ Bibliothèque des Philosophes Chymiques, 1714. Vol. II

⁸ Gen. 28, 17

⁹ Un comentari del Zohar (I Zohar 147a; Pauly vol.II, Paris, 1975, p. 183) diu que anar a Haran, on hi ha el lloc del somni de l'escala és com baixar als inferns, al lloc de còlera i el costat de Lilith.

¹⁰ Gen. 1, 1

Escoltem el Zohar¹¹: ...La lletra beth (ב) es presentà i digué: Mestre del món, que et plagui crear el món a partir de mi, és gràcies a mi que se't beneeix, Baruj (ברוך) a Dalt i a Baix. El Sant Beneït Sigui li digué: Certament, és per tu que crearé el món, tu seràs l'inauguradora de la creació del món. La lletra aleph (א) s'abstingué de presentar-se. El Sant Beneït Sigui li digué: Aleph (א), Aleph (א), per què no et presentes davant meu com totes les altres lletres? L'Aleph (א) respongué: Mestre del món, he vist a totes les lletres comparèixer davant teu sense resultat, què he de fer? A més, ja has donat aquest preciós regal a la lletra Beth (ב), i no convé que el Rei suprem retiri el do que acaba de fer a un servidor per atorgar-lo a un altre. El Sant Beneït Sigui li digué: Aleph (א), Aleph (א), malgrat que crearé el món amb la lletra beth (ב), tu seràs la primera de totes les lletres de l'alfabet. Només tindrà unitat en tu i tu també seràs el començament de tots els càlculs i de totes les obres del món. Tota unificació només reposarà en la lletra aleph (א).

Aquí ho deixem. De ben segur, la lectura dels fragments proposats serà més profitosa.

Octavi Aluja

¹¹ Le Zohar, vol. I Verdier, 1981, p.39-40 (I Zohar, preliminars)

Fragments del DE ARTE CABALISTICA ¹² a propòsit de la TETRACTYS

p. 124 – 125

- Philolaus: ...Aquest últim (Pitàgores) tenia el costum de dir que la Tetractys transmetia a la nostra ànima la font de la natura perenne. Llavors compregueren perfectament que la Tetractys era la Idea que transmetia dins la MENS divina; que la font era la Idea exemple transmesa; i que la natura perenne era la Idea essencial de les coses rebudes.

p. 128 – 130

- Philolaus: ...d'ell totes les coses provenen i és aquesta potència dinàmica omnipotent i que pot infinitament, la qual no és sinó l'essència divina; a l'interior de la qual, i abans que tota cosa, l'U, produeix el dos. Aquí tens, estimat Marrà, el meu Pitàgores tot sencer. El Dos és el primer nombre, l'U és el principi del nombre. Si creieu a Xenòfanes, que hem citat més amunt, aquest U és Déu. I, donat que, la producció del Dos roman a l'interior de l'essència divina (en efecte, el nombre s'ha constituït per ell mateix, segons Boeci, autor peripatètic, i després de l'U, naturalment només hi ha el Binari), llavors, necessàriament, aquest Dos també és Déu, ja que a l'interior de Déu no hi ha res, sinó Déu. Així doncs, aquestes tres coses, ja que són principi i primer i ja que no surten enllà de l'essència una de Déu, són un sol Déu. En efecte, l'essència no s'escindeix, ja que a partir de l'un hom compta dos productes, com així passa sovint en les coses corporals. La unitat passada a duïtat (si em permeteu la comparació) progressa fins a tres en la permanència de la substància de les coses, com es veu en una soca i els seus rellucs o més justament en el cos de l'home, els braços i els dits. Així, de l'U que produeix dins la divinitat, i del Dos que és produït, neix la trinitat. Si se l'hi afegeix l'essència que es distingeix formalment d'elles, hi haurà una quaternitat formal, que és l'Infinit, l'U i el nombre Dos. És la substància, la perfecció i la fi de tot nombre, ja que u, dos, tres, quatre, en sumar-se, fan deu, i més enllà de deu no hi ha res. És per això que Pitàgores compregué que hi havia algun principi de les coses que ell anomenà TETRACTYS, ja que en grec TETRAS significa la quaternitat (el quaternari) i ACTYS, el caràcter formal del sol o el raig. És a partir d'aquesta *Formalitas*, tot i que ja supersubstancial, que el meu Pitàgores instituï aquest cèlebre únic nom de Quaternitat, com de quatre coses distintes formalment entre elles. Per a distingir el profà del sagrat, tingué l'excel·lent idea d'escriure aquest nom sagrat amb ípsilon (υ), quan la paraula s'escriu habitualment amb una iota (ι). També presenta d'una manera notable aquesta Tetractys com si fos un déu, en donar-li el gènere masculí, a la manera dels antics llatins, que feien Cupido i Venus masculins; mentre que quan l'usaven pel nombre instrumental del quaternari, usaven el mateix Tetractys al femení. Volgué mostrar que era Déu, en jurar per la Tetractys, en comparació seu res no hauria de ser tingut com a més digne de veneració. Ja que, com diu Aristòtil: Per això es jura pel més venerable.

¹² Traduïm a partir de la traducció francesa de François Secret (La Kabbale. Aubier Montaigne, 1973). Els números de les pàgines citades fan referència a aquesta edició.

Sobre aquest punt no comparteixo l'opinió de Hierocles, tinc a Pitàgores com l'autor dels *Versos daurats*. També m'agradaria, com a reverència d'aquesta miraculosa santedat que la Tetractys, en llengua llatina, no sigui dit *quaternarius* (quaternari) ni *quaternitas* (quaternitat), sinó *quaternio* (quatern), com a modificació del nom, o *quaternitudo* (quaternitud), seguint la manera amb que vosaltres, els cristians, distingiu el profà del sagrat. En efecte, a partir de *Ter* (3), la llengua comuna fa *Tern* o *Ternitat*, però vosaltres anomenau *Trinitat* a la sacrosanta hipòstasi, com per a suggerir la unitat de tres. Però com a conclusió diré que la Tetractys és el sùmmum de totes les coses, és el principi pitagòric.

- Llavors Marrà: Philolaus, aquest exemple em recorda el bellíssim signe de 4 lletres on es representa la salvació del gènere humà. Simó ens ho ha confirmat amb abundància de cites de les escriptures. I en opinió meua, Pitàgores no ha mal transformat en el símbol grec de la Tetractys, el Tetragrama dels jueus, o més aviat les quatre lletres que componen el Nom del Salvador.

p. 164

- Philolaus: ...L'U, font i origen de tota producció, al temps que principi de tota processió i permanència immutable de tota substància, és mirat per la MENS eterna i així mira i es reflexa ell mateix, per mitjà de la unitat i de la duïtat, en multiplicar-se per si mateix, tot dient 2 vegades 2 fan 4. Ve't aquí aquesta Tetractys, aquesta Quaternitud de la que us n'he parlat abans. És la Idea de totes les coses que han sigut creades, ja que, com diuen els aritmètics, tot progressió s'acompleix pel quaternari. I així neix aquesta Dècada que anomenem els deu gèneres més generals de totes les coses, ja que 1, 2, 3, 4, a partir de la puixança omnipotent, produeixen 10 en passar de l'energia a l'acte.

p. 165

- Philolaus: ...Com ja ho sabeu, l'U i el Dos amb l'essència divina produeixen la Quaternitud, aquesta famosa Tetractys, Idea de totes les coses totalitzades en el nombre denari (10). Pitàgores afirma que és la font de la natura eterna, i que no és res més que el coneixement de les coses dins la MENS divina que opera racionalment. Pel que fa a la mateixa MENS de Déu, Pitàgores l'anomena, al·legòricament, Nombre, quan diu que el Nombre era el principi de tot.

p. 167 – 168

- Philolaus: ...De la MENS divina surt el començament del món. La Tetractys, en mirar la seva pròpia essència que és la primera unitat productora de tot, i en recordar-se, al mateix temps, del seu propi origen a partir del primer producte que és el binari, diu, 1 vegada 1, 2 vegades 2; i això fa el quaternari, el sùmmum del qual està en la més alta unitat. La piràmide també s'hi conforma: la seva base és el quaternari pla, que entre els aritmètics significa la superfície; sobre seu la llum (lux) de la divina unitat ja citada, en irradiar-s'hi, fa la forma del foc incorporal. A causa de la davallada de Juno, és a dir de la matèria cap a baix, de seguida neix la natura de la llum essencial que no crema sinó

que il·lumina. I aquesta és la creació del món mitjà... Aquest món mitjà és dit, amb justícia, Olimp, ja que està del tot ple de llum (lucidus) i emplenat de formes separades on hi ha l'aire, la superfície o el fonament dels immortals (Ilíada VIII, 456); en efecte, se l'anomena l'estança dels déus. Virgili l'anomena, amb més propietat, *la més alta casa dels déus* (Eneida IX, 106). El cim n'és la Unitat, les parets, la trinitat, i la base, la quaternitat. Això es discerneix amb millor claredat quan el nombre, emanat de la seva divinitat, declina una mica i va vers la figura de les coses creades. Així doncs, posem junts el quadrat per a la Tetractys, en cadascun dels seus angles un punt a la manera d'unitats (cordills), i per a la unitat del cim, que ara comença a posicionar-se, elevem el més a munt que es pugui, la punta superior (apex). Fet això, els quatre costats elevats en altura, hi haurà quatre triangles construïts sobre la llargada quadrangular i duts a un sol punt elevat. Ve't aquí que la mateixa piràmide és la forma del foc, com ho testimonia Timeu de Locres, el pitagòric, en el *Llibre de l'ànima del món*. Diu així en dòric: *La piràmide n'està composta, té 4 bases i 4 angles iguals. Té la forma del foc, el més subtil i el més mòbil dels elements. És el la llum (lux) essencial sense matèria, separada, molt propera a Déu i la vida eterna*, tal com es llegeix al llibre XII de la *Metaphysica*. I al llibre II del *Cel*: *L'obra de la MENS és la vida, l'operació de Déu és la immortalitat i la vida eterna*. Aristòtil ha manllevat això dels pitagòrics. D'altra banda, Déu mateix no és la llum (lux) creada, sinó l'autor lluminós (lucibilis) de tota llum. Així Déu molt bo i molt gran conté en si, dins la divina trinitat de l'incomparable món, la piràmide més perfecta i més amagada que s'erigeix sobre la base triangular, per a significar igualment la vigor del foc. Els Caldeus i els Hebreus també diuen que Déu és foc. El quaternió produeix aquesta piràmide, és la llum ígnia del món incorporeal i immaterial de les intel·ligències separades, fora del cel visible que els grecs anomenen Aió (Eó), i nosaltres l'eternitat, el segle, l'èter. D'on l'èter és anomenat l'esclat de l'eternitat, on no hi ha cos, ni lloc, ni buit, ni temps, ni vellesa, ni transmutació. Allí és on estan els éssers inalterables i impassibles que menen una vida excel·lent, de la que gaudeixen durant tot l'eó, és a dir durant l'eternitat o l'aevum.

p. 176 – 180

- Philolaus: ...Així com L'U és l'origen del món mental, el Dos serà per a nosaltres el començament del món dels cossos, que no seria corporal si no consistís en aquests quatre signes: el punt, la línia, la superfície i l'espessor, a exemple de la figura cúbica que constitueix l'U, el Dos, el tres i el quatre. En efecte, L'U, en posició fixa, crea el punt. La línia, que va d'un punt a l'altre, es fa de Dos. La superfície neix de tres línies. L'espessor, de quatre: davant, darrera, a sobre, a sota. Per aquesta raó, a l'igual que el binari multiplicat per ell mateix, en comptar 2 vegades 2, produeix el nombre 4; així el binari, en replegar-se sobre si mateix i en reflexar-se, en dir 2 vegades 2, fa el primer cub. Així doncs, després del quinari, que és la piràmide de quatre angles i que és el principi del món intel·ligible, ve el cub de l'octonari de sis costats, que nosaltres proposem com arquitecte del món sensible. Ja que entre el principi de les coses hom no cita mai el septenari, puix és verge i no infanta res. És per això que se l'anomena Pal·las (Atenea). Tornem al primer cub, nombre fecund, principi de la multiplicat i de la diversitat, i constituït pel 2 i el 4. A l'igual que el preceptor de Pitàgores, Zaratas, anomena el 2 la mare; així nosaltres anomenem al cub, que en prové, la matèria, fons de totes les coses naturals, fonament i seu de les formes substancials. Timeu de Locres, aquest famós pitagòric, al llibre *De l'ànima del món*, escriu d'aquest tema: *D'aquest*

*quadrat neix el cub, cos molt ferm i del tot estable, amb sis costats i vuit angles. És sobre aquest fons que es basa una forma, quan és enfonsada, és sobre aquest sòlid receptacle i és sobre aquesta seu material que és tornada a posar quan ha caigut. No és rebuda ni de passada ni en grup, sinó que de manera estable i particular és feta individual i incomunicable, és com un esclau lligat a la gleba del fons, subjecte al temps i al lloc, com si estigués proscriu de la llibertat en estar al servei de la matèria. Així doncs, veiem fluir d'una sola font els principis bessons de les coses temporals: la piràmide i el cub, és a dir la forma i la matèria. el veiem provenir del mateix quadrat, la idea del qual, abans ho hem mostrat, és la Tetractys, el diví exemple de Pitàgores. He explicat, el més breument que he pogut, els símbols primordials que, de fet, només designen la matèria i la forma. Cal posar, però, un tercer per a unir-los, ja que no es reuneixen espontàniament. La reunió de qualsevol forma dins la matèria no es produeix fortuïtament, i la matèria d'una cosa no rep la forma de l'altre per atzar. En efecte, l'aram o el ferro no és engendrat pel cos de l'home, ni després que l'ànima hagi marxat, i la llana no ve de la pedra. Així, com cal posar un tercer per a unir-los, caldrà, en opinió meua, introduir un principi, diferent a la privació d'Aristòtil, per a que la matèria es mogui a desitjar la forma... Per això, en mirar-ho amb més ciència, dos atenencs, Sòcrates, fill de Sofronisc, i Plató, fill d'Aristó, posaren en lloc del moviment o de la privació, Déu. Ells digueren que les coses tenien tres principis: Déu, la Idea i la matèria, la qual cosa, abans que ells, Pitàgores havia simbolitzat i ocultat amb signes misteriosos, en ensenyar que els principis de totes les coses eren l'infinit, l'U i el Dos. Havia designat Déu com a font de l'infinit; de la unitat, la forma; i de l'alteritat, la matèria. L'infinit dins del món supersuprem i incomparable, l'U o la identitat dins del món intel·lectual, i el Dos o l'alteritat dins del món sensible. La matèria, en efecte, és la mare de la diferència, però Déu uneix matèria i forma per la llei imposada a la mateixa natura... Així ens és ara descobert l'origen d'aquest món sensible que produeix les cèlebres noces, celebrada per la llei de la natura, de la piràmide i del cub. Les bases quadrades de llurs figures unides sense interrupció fan el Dodecaedre, símbol pitagòric que designa el mateix univers compost de matèria i forma. Alcinous es recorda justament d'això quan, a propòsit de la doctrina de Plató, digué: *Déu se serveix del Dodecaedre per a l'univers, a saber, quan fabricà el món. En efecte, si sobreposeu a un cub octangular una piràmide elevada als quatre costats per un triangle equilàter, haureu construït amb art l'edifici del dodecaedre, on el cub o el dau està a sota, com la mare, i la piràmide, com a pare, està a sobre.* Així és com s'expressa Timeu de Locres, el famós pitagòric, en el llibre *De l'ànima del món: La forma pren el lloc del mascle i del pare, i la matèria pren el lloc de la femella i de la mare, i el tercer ésser és la seva producció.**

p. 218

- Simó: ...És el que escriu Ramban Nahmànides. Sembla clar, segons Ramban, que Déu conforme a ell mateix és el seu Tetragrama i que Moisès no el veié. Aquest principi de totes les portes està per damunt de tota criatura abans del principi de la creació, de la qual es llegeix (Gn. 1, 1): *Déu creà el cel i la terra.* Així doncs, Déu, és a dir el Tetragrama, que us he sentit anomenar-lo Tetractys, creà totes les coses. I com ho diu Rabí Elietzer en els seus Capítols: *Mentre el món no fou creat, només hi hagué Déu i el seu Nom.*

p. 239 – 240

- Simó: ...Com que l'àngel és l'alteritat, tal com Déu és la identitat, i que la primera alteritat és el binari, albirarem amb justícia, que de la multiplicació del binari ha nascut el nombre dels àngels. La multiplicació cúbica del binari es fa així: 2 vegades 2 al quadrat, el producte és 8, primer cub. Si distribuïu els 8 àngels en 9 cors, en tindreu 72, vuit multiplicat per nou. Torneu ara, si voleu, dels cors al cub i del cub a la vostra Tetractys, que nosaltres (els jueus) anomenem "Tetragrama i els romans la Quaternitat, i d'aquesta al binari, que significa la natura angèlica, i de la mateixa manera a la unitat, Déu, molt bo molt gran. Amb tota seguretat constatareu que si apliquem als àngels el nostre ardor, ens unim, pels mateixos àngels, al Tetragrama inefable יהוה, on primer resplendeix la molt noble natura d'aquests àngels. Ja que si a partir d'aquestes 4 lletres יהוה, posem quatre vegades la Iod (י), i així baixant tres vegades la He (ה), dos vegades la Vav (ו), i una vegada la He (ה), obtindreu la suma de 72, que desenvolupa el nom de Déu inenarrable i incomprensible.